

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY IX - SEGONA EPOCA

JULIOL - AGOST DE 1927 :: N.º 48

SUMARI:

TEXT: Les descobertes rabdològiques d'En Palet i Barba.—Les Bando-sitats del Vallés.: VII i VIII, per *P. Sala i Flotats*.—Anant pel mon: Rà-pida visió de Marsella, per *Joan Duch*.—Interessant troballa arqueològi-ca, per *Pau Gorina*.—De Set Cases a Núria, per *Manuel Closes*.—Classi-ficacions de la VII Diada de Germanor a l'Ubach.—Crònica.

GRAVATS: Panoràmica des del cim de Bastiments.—El Balandrau des del camí d'Ull de Ter a Núria, Fots. *Miralda*.—Tres detalls de la testa de marbre trobada en la partida de can Fatjó, del antic terme de Sant Pere de Terrassa, Fot. *Girona*.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SANT ANTONI, 64

EXCURSIONISTES!!

ARTICLES PER A EXCURSIONISME

SECCIONS BATERIA CUINA. - CRISTALLERIA. - LOSA. - PORCELANA. - HIGIENE. - CALEFACCIÓ. - GAVINETERIA. - CUBERTS ALPACA. - OBJECTES REGAL

LA COCINA MODERNA. - "SIMARRO"

FONT-VELLA, NÚM. 65.

PRESENTANT EL REBUT DE SOCI, DESCOMPTE DEL 10 PER 100

TALLER DE LLAUNERIA
DE

PERE PÈRE

Reparació i construcció en els articles del ram. :- Col·locació d'aigua, gas i electricitat. :- Vidres de totes classes.

RAPIDÉS I ECONOMIA

UNIÓ, 32. :- TERRASSA

A CAN REBENTA SABATERS

Calçat de totes classes. - Preus econòmics. - Especialitat en calçat d'esport i excursionista

CARRER CREMAT, NÚM. 19

INSTAL·LACIONS COMPLETES
DE VIDRES I CRISTALLS PLANS

PREUS ECONÒMICS

Huc Joan Bassiner

Successor de Joan B. Rovira

Sant Jaume, 35.- Tel. 6560. - Terrassa

Ramon Morral

Constructor de claus de totes classes; especialitat per a diables i estricadors i d'excursionista.

Topete, núm, 61. - Telèfon, 6265

TERRASSA

JOSEP VALL

SUCCESSOR DE S. CABRÉ

FÀBRICA DE TUBS DE PAPER
DE TOTES MENES

València, 182.-Telèf. G. 2469.-BARCELONA

REPRESENTANT A TERRASSA:

J. MACH GUTSENS

TELÉFON, 6010

MOBLES
DE LUXO
Y JAPIS
SERIA:

FUSTE
RIAMFA
BRICAB
SERRAR

Despatx:

Sant Pere, 40

Tallers:

Galileo

*Si per les instal·lacions
voleu estar ben servit,
aneu a la casa VILA ENRIC.*

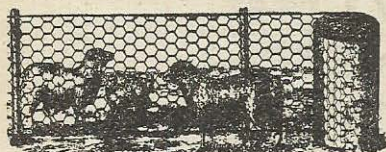
CREU GRAN, 69. - TELÈFON 6335

TERRASSA

CEDACERIA I ARTICLES DE FILFERRO
REIXATS I TELES METÀL·LIQUES

FREDERIC SETÓ

Topete, 94. - Telèf. 6431. - Terrassa

*Automòbils, Camions, Carros, Caixes
per a caudals i Mobles esmaltats*

Albert Gutiérrez

PINTOR DE CARRUATGES

Taller: Carretera de Martorell, 6 i 8. -- Domicili particular: Carretera
de Martorell, 36. -- Telèfon, 6454. -- TERRASSA

FORN DE
PERE ESQUIUS

*Pa "tostado" per a vegetarians i
trofòlegs, destrinitzat, blanc o negre
a 1'25 ptes. quilo*

oooooooo

Ctra. Moncada (xamfrà Vallparadis)
TERRASSA

**HERMENEGILD
QUINTANA**

TOCINERIA I QUEVIURES

*Auto-òmnibus per a excursions
per a tot Catalunya*

SANT ANTONI, 45. - TERRASSA

Ferreteria i Quincalleria

Uda. de Ramon Argemí

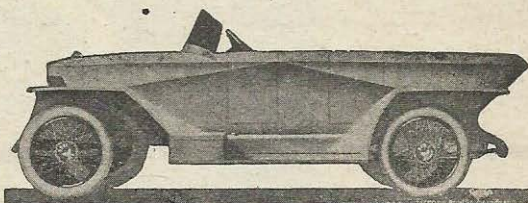
Articles d'excursió per a la minestra

Dipòsit de les pintures esmalt

SAPOLIN

oooooooo

Font-vella, 45.- Telèf. 5855.-Terrassa

Casa Recader

Merceria i Novetats

VDA. MARINELLO

Creu Gran, 38

*Recomanem als socis del Centre i als llegidors de l'«Arxiu»
que efectuïn llurs compres als nostres anunciants*

ASSEGURANCES CAPELLA

V I D A
INCENDIS
ACCIDENTS
MARÍTIMS
FURT, ETC.

ST. LEOPOLD, 98

TELÈFON, 5709

M. ABAD I RIBERA

PUES I LLIÇOS PER A TEIXITS. - EXTENS ASSOR-
TIT EN PUES DE LLOGUER. - FILFERROS DE TOTES
CLASSES. - LAMINACIÓ EN FRET DE CÈRCOLS
PER A EMBALATGES, I ALTRES INDÚSTRIES

TOPETE, NÚM. 1

TELÈFON, 5774

ARXIV

DEL CENTRE
EXCURSIONISTA
DE TERRASSA

ANY IX

Segona època

JULIOL - AGOST 1927

NÚM. 48

LES DESCOBERTES RABDOLÒ- GIQUES D'EN PALET I BARBA

ES amb natural satisfacció que avui venim a parlar de les observacions rabdològiques del nostre estimat Ex-President i Diputat a Corts, l'il·lustre geòleg En Domènec Palet i Barba; observacions i experiments que ja coneixíem d'algun temps ençà, però que la consideració que ens mereix l'il·lustre amic ens vedava de divulgar.

Aquestes observacions representen, no res menys, que la aplicació científica dels experiments dels *sauris*, els cercadors d'aigües subterrànies; aplicació d'indole importantíssima i excepcional, capaç, si la pràctica general respon a les teories formulades, de revolucionar tota la ciència en aquest sentit.

Per les converses tingués amb el senyor Palet i Barba i per la premsa d'aquests dies, ens hem fet càrrec del interès que han despertat els experiments que féu en el Parc de Montjuïc, en ocasió del Concurs de Sauris. I particularment ha despertat interès i ha estat un èxit important l'emissió d'ones ràbdiques, que féu l'eminent geòleg des de casa seva i foren copsades per diverses persones situades a llocs tan llunyans com Figueres, Vich, Begues, etc.

Segons manifestacions del propi experimentador aquestes ones eren rebudes de profunditats immenses, formant períodes

complexes i de diversa naturalesa, que varien continuament els moviments del pèndol, amb ritme divers segons la fondària i amb orientació i direcció distinta, segons els casos i les influències.

La presència d'aigua o metalls s'expressa immediatament en el moviment del pèndol, que pren direcció oscilant, nord-sud, etc., segons els casos; molts d'ells comprovats i controlats pel propi gèdleg.

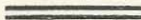
Continuament estudiant i experimentant aquestes diverses oscilacions i orientacions s'ha trobat el senyor Palet i Barba amb fets sorprenents, sobre els quals guarda encara la natural reserva, mentres no sien definitivament estudiats.

Sígui per ell mateix, sígui per un altre estudiós, si hom pot aplicar científicament aquestes ones, haurem dat un pas tant important en els treballs de prospecció d'aigües, i de minerals, un pas de tal magnitud que no podem considerar sinó profundament meravel·lats.

Ultimament sabem que ha fet algunes projeccions des de Saragossa, on ha efectuat un rescent viatge, que han estat recollides en la nostra ciutat.

Coralment desitgem que aquestes observacions puguin ésser experimentades i practicades amb èxit definitiu; que les esperances que el nostre amic té posades en els dispositius de la seva invenció passin a ésser una realitat, per bé de la ciència i per utilitat pública.

Felicitem a l'il·lustre amic, qui ha vist premiats els seus llargs anys d'estudis amb descobertes de tanta magnitud, i amb la satisfacció de que sia precisament un dels promotors del nostre Excursionisme, li desitgem força salut perquè pugui continuar com fins ara, pacientment, senzillament, les seves experiències.

Les Bandositats del Vallés (1)

La Vila durant les guerres de Joan II

LES desavinències entre el Rei Joan II, de caràcter dur i autoritari, i el seu fill el Príncep Carles de Viana, motivades per l'intromissió de la segona muller del rei qui volia l'heretatge pel seu fill, usurpant els legals drets del primogènit, motivaren llargues guerres a Catalunya; car la nostra terra «terra de lleialtat», com li havia dit aquell gran rei, es decantà amb tot entusiasme de la banda del vexat príncep, mostrant un enlairat esperit de justícia que a la llarga, l'havia de perjudicar.

València, Aragó, Mallorca, Sardenya i Sicília, és a dir les terres de l'antiga Confederació, acostumades a una vida més democràtica i un major respecte a les lleis, s'aliaren en la lluita i començà una guerra cruel. El despòtic pare fou obligat a capitular i el Príncep de Viana féu una entrada a Barcelona, que és de les més triomfals que hagi vist la ciutat. Aleshores la Generalitat obligà a Joan II a firmar uns pactes pels quals quedava el príncep baix la protecció dels catalans i ell no podia entrar a Catalunya sense demanar permís.

La mort misteriosa del Príncep canvià fatalment el curs dels esdeveniments. L'ira del rei caigué sobre nostra terra i trencant el pacte de Vilafranca entrà amb tropes castellanques i franceses a Catalunya. Això s'esqueia a l'any 1462 i començà una guerra de dotze anys de durada, durant la qual s'alçaren per primera volta els Remences ajudats pel partit reial, qui especulava en la complicació del malestar social. El capitós Verntallat era alentat personalment pel rei.

El paper de Terrassa es veu un xic clar pel contingut dels Capítols concedits pel Lloc-tinent General, Joan d'Aragó, en la vila de Santpedor el dia 1 de juny del 1462. (2)

Aquests Capítols eren una demanda del partit terrassenc afecte al rei, després de la reducció, rendiment de la vila.

«Primerament, la vila de Terrassa e tots los poblats e habitants en aquella, en comú e en particular, supliquen que plàcia a sa Magestai

(1) El treball «Un episodi terrassenc de la Guerra dels Remences» publicat en el número passat perteneix a aquesta mateixa sèrie, per més que involuntàriament no aparegué com a tal.

(2) Llibre dels Privilegis de Terrassa, J. Soler i Palet, XXVII.

loar, aprovar e confirmar a la dita vila de Terrassa, e poblats e habitants en aquella, tots los seus privilegis e libertats, usos, costums e pràctiques, així Generals com particulars, atorgats e atorgades... tant per los Reys passats... com per la ciutat de Barcelona, de la qual són vassalls, en aquella forma e manera que havien acostumats ans de la Guerra, confirmant-los tots llurs tèrmens e territoris, sens disminució alguna; e en cas que dels dits tèrmens o territoris o part de aquells, la magestat sua hagués feta donació o concessió a la vila de Sabadell o a altres Universitats o singulars persones, li plàcia aquella revocar e anular, tornant la dita vila de Terrassa en són plen dret, com era ans de la guerra». Tot això és prou clar, i no cal fer-hi explicacions.

També és clara la segona demanda. *«Item suplica que plàcia a la Magestat del Senyor Rey donar e crear algún gentil home o cavaller, qui sia català e no stranger, en capità de la vila de Terrassa, tèrmens o territoris de aquella, ab tota superioritat, jurisdiccions e drets que los capitans de dita vila han acostumat d'haver, e suplica la dita vila a la Magestat del dit Senyor Rei, li plàcia voler-hi metre, per ara, en Jofre de Sentmenat, donzell, Senyor del Castell de Terrassa...»* O sia que els partidaris del rei, eren els partidaris d'En Sentmenat, que es feia demanar la capitania de la vila, en perjudici del castlà Antoni-Guillem de Montanyans, qui s'havia recollit a Barcelona, rebel a l'autoritat reial, com més avall parla, al demanar que *«com mossèn Antoni Guillem de Montanyans tinga casa e heretatge en Terrassa, tèrmens e territoris de aquella, plàcia a la Magestat sua no voler fer donació ni alienació alguna dels bens del dit mossèn Montanyans, posat que ell estiga e habite en Barcelona e en sa inobediència, ans aquells li s'ian conservats ab tota llur integritat e dret, així com tenia abans de la guerra».*

També demanen que *«tota hora e quant la Ciutat de Barcelona sia reduïda a obediència... la dita vila de Terrassa e los poblats de aquella tornen a ésser vassalls de la dita Ciutat de Barcelona, així que fins así han acostumat.»* I també que els doni privilegi d'elegir els batlles corresponents i acostumats *«durant lo temps que Barcelona diferirà a ésser e venir a obediència del dit Senyor Rei».*

Una altra súplica és l'institució de capellà per Santa Maria de Terrassa en la persona Mn. Pere Bellver, Pvre., *«per tant com Mn. Andreu Balaguer, beneficiat del dit benefici... està en la Ciutat de Barcelona, rebel a la sua Magestat».* I una altra l'institució de la rectoria de Rubí

quin rector també és a Barcelona, a favor d'un fill «d'en Rafel Ramoneda, lo qual és dels principals homens de la vila e ha molt treballat en la reducció de la dita vila.» Es a dir un repartiment de càrrecs entre els partidaris i de favor pels qui havien treballat en el rendiment de la població.

La demanda, però, no conté odi pel partit contrari; és veu tota ella una demanda molt circumstancial.

Aquesta súplica n'és una prova: «*Que de qualsevol crim de lesa magestat, (es veu que havia anat la cosa molt enllà) o altre qualsevol major o menor, civil o criminal, o insult, u o molts, de qualsevulla espècie o natura sien, e quansevulla enormes e cruels, que per la dita Universitat en comú o en particular sia estat comès plàcia a la dita Magestat atorgar-los remissió general e plenària, fent-los insonts e immunes, restituint-los en llur bona fama e opinió, com si aquell o aquells no fossen per ells o per algú d'ells, comesos.*»

Totes les súpliques plauen al Senyor Rey, que com que estava capfíca tno podia aleshores entretenir-se en represàlies, sinó que més aviat li convenia acostar-se partit, i són firmades per Joan d'Aragó, lloc-tinent.

No sé com devia quedar després la vila, car si el dia primer de juny li són concedits aquests capítols, ja cursats anteriorment, el dia 16 de juny surt de Barcelona l'exèrcit català, car la Diputació havia manat una lleva dels catorce anys en amunt, emprenent una guerra que no s'acabà fins el 14 d'octubre del 1472 en què el rei, veient l'obstinació dels catalans pactà amb el Consell de Cent una capitulació honrosa, amb el respecte de totes les lleis i privilegis de Catalunya.

Intervenció de Ferran el Catòlic

El 21 d'abril del 1486, el Rei Ferran a instàncies de la Generalitat de Catalunya, qui volia posar fi a les sagnantes discòrdies entre senyors i vassalls, firmà sentència abolint els mals usos i concedint dret de redempció a tots els remences.

Aquelles «Bandositats» entre la vila i els Sentmenat, continuades després amb l'ira de la pagesia, exasperada en temps de Joan II, que no volgué que s'arribés a una concòrdia, no varen pas minvar.

En són bona prova les cartes del Rei Ferran a l'Infant Enric, publi-

caades en el «Butlletí del Club Pirenenc» num. 17 juliol-agost 1926, que són firmades el gener del 1488.

Diu la primera: *«tantes són les querelles, que grans dies ha havem oides e de continuo oim, de mossén Jofre de Sentmenat e de sos fills e familia, que de continuo no cessen, segons nos és dit, maltractar, bexar e molestar los habitants en la vila de Terraça e terme de aquella... que a grans penes nos podem contenir.»* I que contra los damunt dits, molt vius excessos e delictes,... administri justícia; e los culpables sian punits e castigats.

Altra carta parla de que amb motiu de la jurisdicció civil i dret de nomenament de batlle e la vila, per part del Sentmenat, s'en produeixen *«cascun dia grans vexacions e demasies del dit Jofre de Sentmenat.»*

I una carta també fa referència a un plet d'En Setmenat contra en Johan Palet, en el qual el Rei es veu precisat a intervenir per a protegir a la vila contra aquell senyor qui *«te moltes adherències així en la ciutat de Barcelona, com en lo Vallés, e altres parts, per los molt acostaments e parentius que té.»*

Es que el rei ja estava exasperat de la forta influència d'aquella noble família per qui tot delictes era permès i tot excés perdonat; qui s'havia ensuperbit contra la Generalitat de Catalunya i l'Universitat de la vila; qui havia cercat discòrdies amb els Muntanyans i havia ajudat al rei Joan II en la seva guerra contra nostra terra; qui s'havia fet odiar dels pagesos de remença a qui vexaria amb l'exigència dels *mals usos* i servituds.

La protecció del Rei Ferran, enc que tardana, és el regoneixement d'uns drets de la vila, que hom havia volgut ignorar durant molts anys. La intervenció directa del rei exigint justícia, irat, no podent-se gairebé contenir, palesa la ilegitimitat dels drets que durant tants anys va defensar amb tenacitat heròica fortament la població terrassenca, ajudada per l'Universitat, el Batlle reial, els Castlans, i la Generalitat Catalana.

I faré punt final a aquestes «Bandositats» a les que he dat una extensió innecessària i en principi impensada, començant-les on no devien començar i continuant-les més com a conseqüència que com a realitat, en l'afany d'omplir algun lleure dels companys i distreure els propis.

P. SALA I FLOTATS.

ANANT PEL MON

RÁPIDA VISIÓ DE MARSELLA

A MICS viatjadors, si un jorn aneu a Itàlia, mal no sia sinó entre tren i tren, doneu un tomb per Marsella.

Diu que aquesta ciutat la fundaren un escamot de grecs, i Puvís de Chavannes el delicat i melancòlic pintor en feu una bona pintura, però ara, si alguna reminiscència helènica serva, la deu guardar molt amagada o molt aigualida, puix no es lluca per enlloc.

Marsella es la verdadera metròpoli del Mediterrani, la que regna de fet amb el trident al puny damunt el llenç de cobalt que va de Gibraltar a Constantinoble. Un jorn fou Barcelona la mestressa, en aquells temps medievals quan els llenys catalans solcaven les aigües de tots els ports mediterranis barallant-se amb tothom, soperbs i fatxenders, ardots i ferotges. Barcelona prengué el ceptre a Venèzia, la qual ja l'havia pres de Gènova, més caigudes totes, és ara Marsella la poderosa senyora plena d'urc. Ha tingut la xeripa d'ensopegar aquesta present època en la qual les màquines han revolucionat les velocitats en tota mena de transports i en la qual l'industrialisme i l'afany del guany ràpid està trasbalsant el mon. D'aquí ve la seva prosperitat.

Veieu, aquella flama lluenta com una llança de foc es la Verge daurada que corona la encimbellada església de La Garde, on munta un ascensor per oferir-vos un bell panorama, més no teniu temps de pujar-hi. Si us plauen les coses divertides poden anar a veure la catedral d'estil bizantí construïda el segle passat. Però si aquestes coses en lloc de divertir-vos us entristeixen, aneu, que al cap d'avall és el millor, a passejar per dessota els plàtans de la Cannebière plena sempre de una multitud virolada, on no mancareu de trobar algun habillament àrab, o la faç lluenta d'un senegalés, o l'exotisme d'altres indígenes de les copioses colònies que la França democràtica i negadora d'imperialismes manté.

Xano, xano arribareu al pintoresc i mirobolant Port Vell encaixonat entre les cases com un immens safareig ple de barquetes de colors,

exactament copiat del mil crows que haureu vist arréu amb aquest nom.

Si us voleu intoxicar una mica, entreu en els carrerons de la banda dreta del Port, estrets, costaruts, vells, bruts, amb un reguerot d'aigües espesses i plenes d'escombraries que davalla pel mig del carrer. Per aquests tocoms veureu la prostitució miserable de les grans ciutats marítimes: ninots femenins empastifats de blanc i vermelló com pierrots tràgics, amb enagos i bruses farcides d'atrotinades randes i brodats. Escoltareu térbols idilis en provensal o en grec o en rus...

Si encara teniu temps aneu fins al Prade passant per la nança dels catalans. En aquesta llengua de terra hi viuen els descendents d'un escamot de catalans pescadors que un jorn s'hi aposentaren vinguts de Iberia. Aconseguien que la Municipalitat marsellesa els cedís aquell troç de terreny árid i allà visqueren del mar i moriren al mar casant-se entre ells, no ficant-se en res de la ciutat i parlant la seva llengua catalana. Diuen que encara la parlen. No ho sé, perquè jo hi vaig passar depressa, més m'hi jugo un peix que no sabrien pas dir correctament alló dels *Setze jutjes*... altrement fòra negar el poder atractiu de la llengua francesa.

Podréu encara, si féu via, veure una església del segle XIII.é, un palau renaixement i poca cosa més, perquè la majoria dels carrers i edificacions de Marsella es confonen amb els carrers i edificacis d'una colla d'altres grans ciutats europees. Altrement la estona de tren a tren s'acaba i cal tornar a l'estació.

JOAN DUCH.

Interessant troballa arqueològica

FARÁ uns vuit anys, que en una vinya propietat de la família Maurí, situada a la part de ponent de la anomenada Plassa de les Bruixes, tot fent uns valls, uns pagesos trobaren amb el pic un roc que després de treurer-li la terra vermella enrocada que el recubria, aparegué amb el nas escapsat degut al cop de picot, una figura escultòrica de marbre que guarda curiosament el Sr. Maurí.

En el lloc de la troballa, el pic s'els enfonsà en un buid, lo que fa creure que trencaren alguna sitja o *dolium*, com també podria ésser un

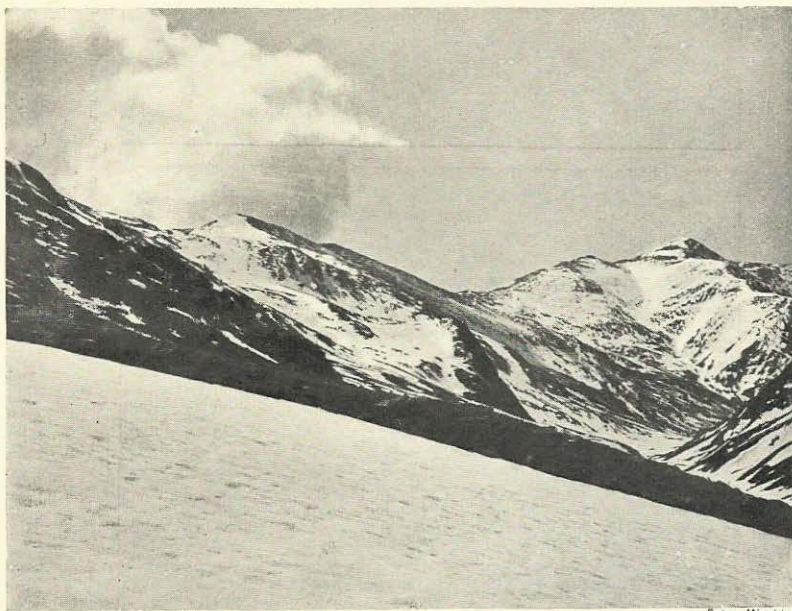

Cristà Girons

Tres detalls de la testa de marbre trobada en la partida de Can Fajó, del antic terme de Sant Pere de Terrassa.

Panoràmica des del cim de Bastiments

El Balandrau des del camí d'Ull de Ter a Núria

Fots. Miralda

sepulcre de *tégulæ*, doncs hi ha indicis d'enterraments, i es tracta d'una de les tantes estacions ibèriques, ibero-romanes o romanes registrades per el nostre distingit ex-president Sr. Domènec Palet i Barba. (1)

Interessat el Centre Excursionista en la divulgació de dita troballa, demanà i obtingué del actual posseïdor el nostre dilecte amic senyor Josep O. Maurí, tota mena de facilitats per la reproducció fotogràfica de dita escultura, que resultà una interessant testa de marbre d'un tò grogenc clar de 0'115 ms. d'alt per 0'085 ms. d'ample, i 0'030 ms. de gruix, d'aspecte antiquíssim, força ben executada amb els detalls de unes escapsades fulles d'eura o pàmpol al voltant del cap i quin semblant es el d'una escultura grega arcaica.

El competíssim arqueòlec Mossén Gudiol, un dels pocs que tingué ocassió, fa anys, d'examinar-la, li semblà helènica.

L'opinió respectabilíssima del reputat crític en Feliu Elias (Apa), a qui amicalment s'ha consultat, es de que es tracta del cap de *Dionisos*, romà, probablement segle I, imitació de un prototipus grec arcaic del segle V abans de Crist; arcaisme que esdevingué de moda a Roma en aquella època.

El culte de Dionisos (Baccus), sembla que era molt practicat en les terres romanes, que després foren Catalunya i València. A València sobretot es troben sovint grans i petites estàtues de Baccus. Seria un element de decoració, adossat a algun edifici, pabelló, etz., en forma de *terme*.

Aquesta tardor, el propietari d'acord amb el nostre Centre, realitzarà unes excavacions en dit lloc de can Fatjó i dels resultats en donarem compte des de les planes d'*Arxiu*.

PAU GORINA.

DE SET CASES A NURIA

PASQUA FLORIDA DE 1927

UNA de les coses que més ens quedarà com a record d'aquesta bella sortida a muntanya, és el fort vent que no deixà de bufar un sol moment.

Arribem a Set Cases arrossegats per un auto. El típic poblet s'ens

presenta ventilat per tots costats. Vall del Ter amunt ens sembla un camí de quietut, trencada sols per l'etern xisclar de les ventades que bo i fent un continuat ressó, acompanyaven el nostre pas per la monotonia d'aquell rocam.

Al pas per la Canal del Príncep, s'ens presenta ja més bella perspectiva i contemplant aquella estreta gorja comencem a fer els primers comentaris sobre el dia i l'estat en que trobaríem les neus que allavors començaven ja a ésser albiradores. Tot plegat ens encomana bon delit i coratge i el camí, aixís, es succeix amb rapidesa. Passem per la font del Saüc i pla d'Hospitalets, atravessem després el riu i al encaminar-nos cap els recons de Múrens, ens sembla que l'aire que rebotia contra nostre perdés intensitat com si es cansés de tant bufar.

Ull de Ter, aquest gran mirador a sobre la xamosa comarca de Camprodón, pren major relléu amb l'emplaçament dels Xalets, que en aquelles solituds es mostren amb tota l'arrogància, com a refugi de tots els aficionats a correr per les nostres muntanyes.

Es indubtable que el gran estarà amb millors condicions, però el petit... ¡quina desilusió! Aquest magnífic refugi que anys enrera podia ésser mostrat amb orgull, avui per contrast, amb l'estat en que es troba és quasi bé una vergonya. No vull pas fer-ne més retret, però seria molt just que tots els que estimem les muntanyes fessim un petit esforç perquè aquests refugis, a voltes tan indispensables, tinguessin sempre el mínim de respecte necessari per a la seva conservació.

La pujada cap al coll de la Marrana, no ens ofereix altre novetat sinó que el tenir de fer uns esgraons per a poder pujar els últims repatjons coberts encara per la neu massa glaçada. Entretant el vent segueix bufant de valent, molestant la nostra marxa, amb tot i que el sol ens obsequia ja amb la seva radiant i tebia claror.

Per la vall alta del Freser, que per cert s'ens presenta fresca i ventilada, amb tots els alterosos cims, que la coronen destecant-se Bastiments i Fresser, hom sent la sensació de la immensitat d'aquelles muntanyes ennesprades, que ens omplen de goig amb les magnífiques visions que s'hi disfruten.

Al ésser al repeu de Tirapits, en lloc de seguir el camí ordinari, ens disposem a seguir-lo pel fil de la carena. Al guanyar-la s'ens ofereix ja un excel·lent cop de vista a l'enlairat i dret pic de l'Infern. Sota els nostres peus i a considerable fondària veiem els estanys de Querança

ben coberts de neu. Hom, davant aquells paratges que tenen alhora no sé què d'aspresa i de joliu, sent compensat l'esforç realitzat.

Pel llom de la carena anem guanyant la pujada, que per cert no ens resulta pas molt fatigosa, potser degut a la novetat, de que, no essent possible refiar-se tant sols dels peus, moltes voltes les mans també tenen d'entrar en joc.

El cim de Tirapits ens obsequia amb una gran ventada i des de allí la vista no es cansa de mirar per tots costats, doncs si es bella per Coma de Vaca ho es més encara pels cims punxaguts dels Torrenéules.

El vent, que com he dit fou el que més es distingí en aquesta jornada, continuava quasi en augment, de tal manera que al passar per coll de Querançà ens resultà una mica dificultós, tenint d'adobtar una posició tant inclinadament endavant, que si em descuido, en un dels pocs moments que el vent perdia intensitat, al perdre l'estabilitat relacionada amb la resistència de les ventades, per poc que em decideixo a besar aquell estarterat rocam.

Som a nou Creus i es divisa ja el Santuari de Núria, on arribem a mitja, tarda després de la conseqüent davallada, quedant aquí realitzat el principal motiu de l'excursió.

MANUEL CLOSES.

De la VII diada de germanor a l'Ubach

A continuació publiquem les classificacions obtingudes, les quals, per manca d'espai no ens fou possible donar a conèixer en el passat número d'Arxiu.

Salts amb perxa

1. C. Utiel, de la S. d'A. del C. E.; 3'20 m.
2. S. Fraga, de la S. d'A. del C. E.; 2'95 m.
3. R. Ponsarnau, de la S. d'A. del C. E.; 2'70 m.

60 metres llisos

1. J. Pauls, de la S. d'A. del C. E.; 7 segons.
2. M. Boada, de la S. d'A. del C. E.
3. F. Aligué, de la S. d'A. del C. E.

Lluita a la corda

1. Primer equip de Joventut Gimnàstica.
2. Segon equip de Joventut Gimnàstica.
3. Grup Excursionista Montserrat.

Salts a corda per a senyoretes

1. Concepció Tort, Centre Excursionista, 14 minuts.
2. Montserrat Suana, Centre Excursionista, 13 minuts.
3. Mercè Roig, Centre Excursionista, 9 minuts.

Concurs de Camping

Premi per equipament d'una sola tenda: Tenda núm. 4 de la Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya del Centre Excursionista.

Premi per conjunt de campament: Tendes números 12, 13 i 14 del Centre Excursionista Barcelonès.

Premi de millor emplaçament: núm. 1, d'En J. Datzira del Centre Excursionista. A més es concedí accèssit a la tenda núm. 5 d'En Manuel Closes del Centre Excursionista.

Foren inscrites en aquest concurs 12 tendes, a més d'una del Camping Club de Catalunya, que potser era de les que millors condicions reunia; no havent-se pogut inscriure a causa de que els seus posseïdors accediren a formar part del Jurat classificador, que estava compost pels següents senyors: Miquel Casas, del Camping-Club de Catalunya; Lluís Prat, del Grup Excursionista de La Llanterna; Francesc Cristòfol, del Grup Excursionista Montserrat; Evarist Rigol, del Centre Excursionista; Hermies Busqué, de la Secció Excursionista de Fraternitat Republicanà.

Concurs de rams de plantes i flors silvestres

1, ram núm 18, Dolors Grané.—2, ram núm. 12, Antolina Escayola.—3, ram núm. 16, Antònia Condal.—4, ram núm. 15, Rosa Palet.—5, ram núm. 3, Paquita Tort.—6, ram núm. 1, Sofia Artigas.—Ademés es concediren accèssits als següents rams: Números 4, 2, 6, 29, 19, 11, 8, 9.

Rams presentats a concurs: 32.

Jurat compost per la Sra. Teresa Romero, Sr. Domènec Palet i Barba i senyor F. Capella Autonell.

Crònica

SECCIÓ D'ATLETISME.—L'entrada al bon temps sempre senyala una major activitat entre els elements de la nostra Secció, per quan el radi d'acció s'aixampla en proporcions molt més crescudes que no pas durant la temporada dels freds, la qual no es a propòsit per a la pràctica de totes les especialitats que componen el programa atlètic.

A les dades consignades en les planes del penúltim *ARXIU* i corresponent encara a la temporada d'hivern, ha d'afegir-s'hi la celebració del campionat de cros-country de la Secció, el qual tingué lloc el dia 6 de març, en terrenys de Les Fonts i sobre un fàcil i recorregut d'uns 6 kms. i mig. Resultà vencedor en J. Abelló, seguit a poca distància per en A. Meca i més distanciat en J. M. Adell. Es classificaren set corredors.

I per últim la participació a la Volta a Manresa, representant a la Secció en J. Oscó, el qual es classificà en 18.é lloc d'entre 70 participants.

Com a preparació per la present temporada, els dies 6 i 20 de febrer i 6 de març ja es celebraren en el camp de Les Fonts unes reunions oficials d'entrenament en vistes als Campionats generals de la Secció senyalats pel mes d'abril, els quals es tingueren d'ajornar a fi d'atendre unes disposicions de la F. C. d'A.

Pel dia 15 de maig s'organitzà una altra reunió d'entrenament, també a Les Fonts, en el transcurs de la qual es feren marques notables, quedant de manifest com per part d'alguns consocis havia estat ben aprofitat el temps de preparació. Foren millorats els recorts d'alçada i 1.500 m. per part de Indurain i Abelló.

Els dies 22 de maig i 12 de juny es portaren a cap els Campionats de la Secció, ajornats en el mes d'abril. L'actuació de tots els participants en general fou bona, millorant-se el recort dels 800 m. per en J. Oscó i altra vegada el d'alçada també per en Indurain. Els nous campions son els següents: 100 m. S. Indurain; 200 m. M. Boada; 400 m. R. Roig; 800 m. i 1.500 m. J. Oscó; 5.000 m. J. Figueres; Pes J. Ollé; Disc i Javelot S. Martí; Martell F. Aligué; Alçada S. Indurain; Perxa C. Utiel; Llargada P. Soler; i Triple F. Aligué.

Com de costum, la nostra Secció cooperà a la Diada de Germanor

a l'Ubach, prenent part en les proves atlètiques de *salts de perxa* i *60 m. llisos*, les quals es convertiren en una exhibició dels nostres consocis participants, ben interessant per cert, car en Utiel baté el recort de l'Ubach al traspasar l'alçada de 3'20 m., seguint en segon terme el neófit S. Fraga amb 1'97 m. I en Pauls i Boada quedaren primer i segon en els 60 m., efectuant una emocionant cursa, amb el magnífic temps de 7 segons. El reste de socis concursants també actuà notablement.

El dia 5 de juny, diada de Pasqua, alguns consocis participaren en la reunió d'entrenament organitzada per la F. C. d'A., en el camp de l'U. S. de Sans, de Barcelona, copsant les primeres classificacions de les proves a les quals participaren. Aquesta brillant actuació fou realçada per unes marques excel·lents, batent-se els recorts socials dels *100 metres*, *perxa* i *javelot* per en J. Pauls, C. Utiel i S. Martí respectivament.

La bona actuació anteriorment ressenyada, valgué a la Secció l'honor de que fossin seleccionats per representar a la província de Barcelona en el matx interprovincial celebrat el dia 16 del mateix mes, a Barcelona, els nostres consocis J. Pauls, M. Boada, S. Martí, C. Utiel, S. Indurain i P. Soler, els quals, en general, conseguiren destacar-se fortament de tot el conjunt d'especialistes seleccionats.

Una altra fita que ha posat novament de relleu la fortalesa de la Secció, es el fet de que en Pauls i Boada fossin seleccionats per a representar a Catalunya en els campionats peninsulars celebrats a Madrid els dies 25 i 26 de juny. Tots dos posaren el màxim d'esforç en el triomf conseguit per la selecció catalana, excel·lint, però en Pauls, ja més bregat, el qual figura ja com un dels millors sprinters peninsulars.

I finalment el dimarts de la Festa Major i prosseguint la tasca educativa que es té imposada la Secció, s'efectuà una exhibició en el camp d'esports del «Terrassa F. C.» que constituí un senyalat èxit.

Començada ja la temporada, el Consell Directiu té el propòsit de convertir en realitat varis projectes, els quals hi ha vers desitjos de que constituixin grans esdeveniments per l'atletisme terrassenc. En el pròxim número d'ARXIU efectuarem la corresponent ressenya, si bé és probable que quan el present vegi llum, hagin ja començat a desenvol·lar-se.

Es amb satisfacció que fem contar haver-se rebut de la F. C. d'A.,

una lletra felicitant als components de la Secció per la incansable tasca portada a cap en la finida temporada i encoratjant-los a prosseguir en la present pel bé de l'atletisme català

EXCURSIONS FETES.—Durant els dos mesos passats són nombroses i diverses les excursions que es realitzaren, moltes d'elles efectuades a les nostres platges.

L'APLEC DE SANT SALVADOR DE LES ESPASES.—Aquest any no s'ha pogut celebrar aquest aplec. La malaltia del Pare Solà impulsador i organitzador de tot el que actualment és Sant Salvador de les Espases, junt amb altres causes ho han impedit. No per això cal deixar de visitar l'ermita; a casa del ermità hom espera a tots els romeus i excursionistes que tinguin el gust de visitar-la.

BIBLIOTECA.—Volums adquirits darrerament: «Mapa i Itinerari de la Cerdanya»; «Del Tibidabo a Andorra a peu en vuit jornades»; «Una excursió a Tossa», (Volum gentilment ofert pel seu autor D. J. Melé); «Recull dels meus treballs científics», d'en M. Faura i Sans; «La carta geològica de la Catalogne» d'en M. Faura i Sans; «Quadern d'homenatge a la memòria d'en Martí Alegre», publicat pel Casino del Comerç.

A més han estat adquirides unes elegants i consistents cobertes per les diferents revistes i butlletins que regularment es reben en el nostre Centre, amb quina innovació, a més de fer més presentables dites publicacions permet que aquestes puguin ésser arxivades en un excel·lent bon estat.

VISITA.—En els dies 5 i 6 de juny passat reberem l'agradosa visita d'un numerós grup de socis del Centre Excursionista Cerverí, de Cervera. El nostre president senyor Boada Lladó, junt amb altres elements del Centre, acompanyaren als visitants a l'Escola Industrial i a les Esglésies Romàniques de Sant Pere, mostrant-se tots ells molt satisfets de llur visita a nostra ciutat.

SECCIÓ D'ESPOTS DE NEU I D'ALTA MUNTANYA.—El dia 10 d'abril es realitzà novament l'ascensió a la Castellassa de can Torres, on es deixà una segona llibreta registre, per haver estat cremada pels llamps la que primerament hi havia estat posada.

Durant els dies 16, 17 i 18 d'abril es feu l'interessant excursió travessia de Set Cases a Ribas per Ull de Ter i Núria.

En els dies 3 i 4 de juliol varis elements realitzaren un camping al Montserrat Occidental pujant als cims dels Frares Encantats i dels Ecos i travessant després pel coll de Camell cap al cim de Sant Jeroni.

Son molts els projectes d'excursions, que per aquestes vinents festes d'agost s'estant preparant entre els elements de la nostra Secció. Es de preveure que seran diverses les colles que sortiran cap a llocs diferents i oportunament donarem a conèixer tots els projectes definitius.

Aquesta Secció celebrarà la seva reunió anyal ordinària en el vinent dia 30 d'agost, al objecte de tractar de la renovació dels càrrecs que reglamentàriament queden vacants i a la presentació i aprovació de l'estat de comptes; queden tots els senyors socis convocats per a llur assistència a la dita reunió,

UNA POLÈMICA INTERESSANT.—Presenta molt interès la que venen sostenint el senyor Montllor de Sabadell i nostre amic S. Cardús, del «Butlletí del Club Pirenenc» d'aquesta ciutat, referent al nom de Sant Quirse de Terrassa, que el senyor Montllor fa anys està empenyat en convertir en *Sant Quirse de Galliners*. En un article en el «Butlletí» del Club i en dos més en «El Dia» En Cardús rebutja les conclusions temps ha fetes a favor del nom *Galliners* i presenta clarament com a bó històricament, documentalment, el nom de Sant Quirse de Terrassa, aplicat al veí poble.

A LES FONTS...—Fa pocs anys que existeix de fet aquest poblat i ja comença l'embolic amb el seu nom: l'estació és Les Fonts de Terrassa; els programes de Festa Major eren *Les Fonts del Vallès*; hi ha qui en diu *Les Fonts de Can Falguera*; i ara últimament «El Diari de Sabadell», baix suggestió del senyor Montllor, en diu *Les Fonts de Can Folguera*.

Es clar que no vé d'una lletra, però senyors amb aixó no s'hi vall...

FULLA D'EXCURSIONS.—En el número passat d'«Arxiu», deixàrem ja de publicar la corresponent fulla d'excursions, que tampoc publiquem en el present, doncs com és natural en aquests mesos de calor, hom prefereix les anades a platja que no les pesades sortides de muntanya.

FÀBRICA DE TEULES

TEULES

TEULES PLANES

tipus MARSELLA, marca

**Segués,
Donadeu i C.^a**

DESPATX: Font-vella, núm. 1

Telèfon, 6137

FÀBRICA: Sant Marian, 193

Telèfon, 6085. - TERRASSA

Garantim la porositat, resistència i color vermell

Garatge MUNTANER I LLONCH

Agents dels tan acreditats autos **"CITROËN"**

amb gran stock de peces de recanvi, venda d'olis, grasses, benzina.
Taller de reparacions. - Lloguer d'autos per a tots els punts.

Garatge: Passeig, 5. Tel. 5603. - Pupil·latge: Mitjà Passeig. Tel. 6500

Gran stock de peces **FORD** lleugeres, el més assortit de Terrassa

Casa Marquès

Altes novetats per a Senyora

Carrer de St. Pere, 35.-Telèf. 5927

FUSTERIA, EBANISTERIA
Restauració de Mobles

DE

Manuel Perarnau

Plaça Mn. Jacinto Verdaguer, n.º 24
TERRASSA

JOSEP MACIAS I MARIMÓN

En panyos, sempre el més nou

RAVAL (enfrent el Mercat)
Telèfon, 6298

CAMISERIA VACARISAS

Camises per a excursionista

Font-vella, 4 i 6. - Telèfon 5993

BAR TERRASSA - RESTAURANT

Acuradíssim servei de Restaurant a la
carta i cuberts. - Preus econòmics. -
Salons reservats. - Licors, Vins, Xam-
panyos de marca

RAVAL, 27 I 29 :: TELÉFON, 6647

Tintoreria Vda. Castelló

Rentats al sec, Tenyits, Planxats al vapor a diari. -

Colors sòlids a la mostra. - Negres per a dols,
a les 10 hores. - Secció especial de destacats.

Nord, 25. - Telèf. 5934. - Sucursal: Rutlla, 40

MOTOS "MATCHLESS"

TOTS MODELS, DES DE 1.750 PESSETES

Representant **J. M. GIRALT** Rmbla. Egara, 209-211
per l'Espanya: :: TERRASSA ::

LLANES I SEDES. - Fils d'estam,
metxes, astracan, etc., per a tota
classe de labors.

Llanes especials per a gerses
i mftjons d'esport

Casa Castañé

Plaça Mn. Jacinto Verdaguer, 8

Garatge Cervantes

TALLER DE REPARA-
CIONS D'AUTOMOBILS

Automòbils «HISPANO-SUIZA»
Accessoris, olis i grasses

Francesc Devant

Cervantes, 127. - Telèfon 6491
TERRASSA

Tots els qui volen adquirir un bagatge educatiu, ràpid en
FRANCÉS, REFORMA DE LLETRA, COMERÇ,
CÁLCULS ABREVIATS, ORGANITZACIÓ COMPTABLE
acudeixen a la

ACADEMIA FUSTER (RASA, 19)

i l'èxit és segur.